

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XI. Iac. Sadoletvs Cardinalis Pavlo III. Pontifici Maximo S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

quo ornando iudicium tuæ sanctitatis summam consecrationem laudem esse non dubito. Is autem est Gregorius Corceius, abbat de quo nemo est profectus qui nesciat, quæcunque in magno bono sacerdote postulanda sunt, omnia in eo excellenter et ingenium, consilium, eloquentiam, doctrinam, & quæ hinc que laudabiliora sunt, quoniam Christianis moribus sanctiora, pietatem præterea, continentiam, religionem. Neque aliter de eo sanctitas tuâ iudicavit, tum cum eum vocandam consilium maximarum rerum putavit. Hunc igitur ego implendo Cardinalium collegio sanctitati tuæ vehementer esse commendatum. Et eo magis, quod Federico Fregosiano & tam præstante Cardinali nuper amisso, dolorem quædam hinc morte incredibilem accepimus, huius honore, si tuas lachrymas fieret, consolabimur. Atque ipse quidem nihil omnium huiusmodi rerum cogitat: ego autem laboro, qui & illi ego, virtutis quidem causa, & imprimis tamen decus sanctitatis tuæ habeo mihi ante oculos propositum. Ad cuius insignem idem si hoc factum redundaturum est: si consuevit ipsa nihilominus honores ecclesiasticos talibus viris libenter mandare, & aspernetur quæso preces & obsecrationes meas: meque dignetur efficiat, cuius voluntati suam rectissimam & benignissimam commoderet voluntatem. Equidem Pater sancte si hoc me beneficio, & Christianam mecum vna Remp. affectam esse video, sum plurimis iam tuis erga me meritis detinctus, maxime hoc munere cumularum arbitror: tibi que perpetuus & agere & referam, quoad licebit, habeo quidem certè & prædictas gratias. Deum omnipotentem oro, ut sanctitatem tuam saluam & florentem diu nobis conferret. Carpentoracti, VII. Calendas Decembris, M.D.XLI.

XI.

IAC. SADOLETUS CARDINALIS PAVI.

III. Pontifici Maximo S. P. D.

FACERE non possum, ubi virtuti & dignitati, multisque præterea & magnis erga Sanctam sedem Apostolicam meritis, testimonium mei iudicij tribuendum est, quàm id tribuam: pontifici natura in hanc erga bonos voluntatem adductus, maiore auctoritate ex parte sanctitatis tuæ clementia & benignitate prouocatus. Quæ cum potestate & amplitudine cæteris hominibus omnibus antecellat: maiorem tamen vult suæ humanitatis esse, quam potestatis gloriam. Ea igitur fretus, non possum tibi nos commendare homines eos qui mihi tuo digni iudicio, dignitate & honore, qui fructus est iudicij, esse videantur. Cum ergo pro-

nis Cardinalium comitiis, quae instare iam iamque & propè
 solebat sermonibus hominum circumferretur, sit sanctitati tuae lo-
 cus, suam, quemadmodum consuevit, liberalitatem & benefi-
 centiam in benemeritos exercendi: putavi ad meam fidem atque
 officium pertinere, duos tibi commendare, quos tibi ipsi non
 dubio esse probatissimos. Quod equidem facio, non illorum
 precibus efflagitatus, absunt enim ambo à me longè gentium,
 necque huius cogitationis penitus ignari sunt: sed hoc officium
 aeternae operam, virtuti, & veritati, & amicitiae sponte tribuens.
 Sunt igitur quos ego dignissimos omni honore existimo, Hiero-
 nymus Capoferreus designatus Nicensium Episcopus, & Tho-
 mas Campogius Episcopus Feltræ. Neque ego hos duosita lau-
 des, & ceterorum laudibus, si qui sunt, qui virtutibus ornati, Cu-
 riam istam sequantur, esse detractum velim: sed quia in his præ-
 ter cetera animi, & ingenij ornamenta, quibus uterque eorum
 præditus est, illa quoque insunt, quae maximè mouere animum
 tuum & solent & debent, ut magnam tibi horum honoris &
 commodorum habendam esse rationem putes. Alter propè si-
 mularque natus est, in fidem abs te & clientelam receptus, ubi
 accessit ætas, qua declarare animum atque ingenium illius pos-
 set, nihil aliud vnquam sibi propositum habuit quam ut suas o-
 mnes curas, omnes voluptates, studia omnia in sanctitatis tuae
 cultu, atque obsequiis figeret, & locaret. Multis in vrbe & ma-
 gno maneribus ac negotiis abs te præpositus, extra urbem etiam
 maturos ad Principes sepe, maximisque de rebus missus, nec fi-
 dem suam nec consiliū, nec diligentiam vlsquam passus est desi-
 derari: omniaque prestavit, quanquam penè etiam adolescens,
 quæ à viro prudentissimo, & ætatis vsu eruditissimo requiri atque
 expectari solita sunt. Quodque in eo mihi peregrinum & com-
 memorabile imprimis vnum est, non ille suos labores, suas vigi-
 lias, sua & corporis & fortunarum dispendia, cum tibi inseruie-
 bat, ad spem honoris & commodorum suorum direxit, aut retu-
 lit. Sed tantum illud spectauit, ut Domino, & Principi suo satis-
 faceret: fidemque & pietatem, non spem vllam propriam si-
 bi habuit propositam. Quæ si rara sunt, & omnibus propè se-
 culls in paucis animaduertit, singularem quoque ea promeren-
 tur à tua benefica voluntate ac natura, & honorem & beneuo-
 lentiam. Quid cetera commemorem, quæ in eo præclara insunt
 ingenium, literas, humanitatem, comitatem, liberalitatem, il-
 lamque venustatem & elegantiam moris atque sermonis, quæ in
 rebus gerendis ita aptè vitur, ut non minus gratiosum se reddat
 in Principibus, ad quos missus est, quam illis à quibus missus: O-
 mnia sunt in hoc homine eiusmodi Pater sancte, ut ipsa per se, si-
 ne vllius commendatione & testimonio, vincere animum tamen u-
 ctiam

etiam durioris alieniorisq; Pontificis posse videntur. Quis
tiffimi facient? quid liberalissimi? quid benevolentissimi? Ne
enim dubito virtutes Capoferrei sanctitati tue non notissimas
modò esse, verum etiam charissimas. Quare cum de honore
certus esse debeam, qui & de gratissima ac beneficentissima
mente atq; natura certus sum, hoc officio perfunctus, ad alteram
sonuertar. Atq; hic ego intelligo, obici mihi posse nimiam
dam imprimis audaciam, vel temeritatem potius, qui ceteris
rebus cum maximo & meo & omnium Principe, tam familiariter
& tam liberè agam. Sed in hoc me tamen illa summa & pro
incredibilis humanitas tua consolatur. Illud est diffusius, quod
ego quorundam hominum virtutes & merita sanctitati tue
monstrans, videor non satis intelligere, quo cum Principe
agendum sit, quam sapiente, quam sagaci: cuius acie ingenti
sumum acumen, admirabilem perspicaciam, nihil est omni
no quod fugiat aut lateat. Verum hic mihi ignoscat quod la
ctitas tua, & patiat me meo animo, & illi benevolente
optimos viros prosequor, morem gerere. Si enim de quorum
commodè sentio, si quenquam videor propter eius virtutes, &
propter singularia partim erga me ipsum, partim verò mihi
mam erga sedem Apostolicam studia atque officia diligere debe
re, Thomas profectò Felrensis Episcopus, mei & amoris & iudi
cij, in his rebus omnibus primas partes obtinet. Quod si ego
solus ita sentirem, mea tamen apud te commendatio aliquid
habere deberet, si non autoritatis, at certe excusationis. Sed
ego mihi sic persuadeo, eadem in talem virum & mentis & opo
nitione, cum reliquos, tum te ipsum imprimis existere. Atque ego
mitto in eo splendorem nobilitatemq; familiæ, quæ summo ho
nore nuper in Laurentio Campegio eius fratre ornata atque ho
rens, postquam ipso illo honore fortuna & mortis iniuria po
liata est, videtur ea ab æquissimo clementissimoq; Pontifice
pristinum decus restitui debere. Quæ tua rament plena bonitatis
& prudentiæ consideratio in pluribus iam perspecta est. Mitto
iam literas, Juris civilis Pontificique scientiam, bonarum arti
cultum, in Theologicis rebus vsum, intelligentiam que penè ho
munc cogitandum propono: quod nullus eo in Rom. curia publi
cisq; negotiis laboriosius, fidelius, diuturnius, iustus, his quan
plurimis annis versatus est: cum interea in tanta varietate ne
rum gerendarum, nemo vnquam illius superbiam, nemo auro
tiam, nemo negotiorum quæ is suscepisset neglectum, nemo
lam vel minimam suspicionem criminis in eo annotauit. Vnde
laboriosusq; munerib. diutissimè exercitatus, libellis postulatibusq;
supplicibus aut subscribendis, aut referendis: causis litigantibusq;
nitiis.

intercedis, iudicibusq; dandis: regendo quoque & in officio con-
 tructo scribarum ordine: in quo horum munerum non egregi-
 am fidem, prudentiam, abstinentiamq; praestitit. Tanta in audie-
 dis hominib; mansuetudine, in expediendis negotiis diligentia, in
 reb; omnibus integritate & innocentia, vt praclarum in eo ex-
 emplum verissimi & optimi magistratus, ac sedis apostolicae mi-
 nistri, fuerit constitutum. Quod quidem exemplum Pater sancte
 abs te pro tua gratissima mente, admirabilique sapientia, meri-
 to honore afficiendum est. Etsi enim caput ipse es totius orbis,
 tamen propius atque coniunctius vrbs Romanae es caput: in
 quo tuo praecipue corpore, membra quae praestantiora sunt, be-
 neficentius ornare debes: vt inde animi voluptas ad nos, ad te
 bene iudicandi laus perueniat. Quanquam non his solum de cau-
 sis Theodorus Compegius sanctitati tuae debet esse commendatus:
 sed et eis quoque laboribus & operis, quas is peculiares tibi praes-
 titit. Toties abs te in legationes missus non solum difficiles & a-
 speras, verum etiam periculosas: tam multis negotiis, curationi-
 busque praefectus: quem laborem vnquam periculumue refugit,
 quo sanctitati tuae tanquam illi addictus toto & corpore & ani-
 mo deservire: cuius quidem ad mandata omnia peragenda,
 sollicitam semper secum ipse semper & diligentiam & integri-
 tatem & voluntatem autem vnus tuae sanctitatis, non suam, extulit.
 Sed non omnia commemorabo, (nota enim tibi sunt.) Tan-
 tum ego alumnus amatorque Romanae curiae, illius honestatem
 atque decus cordi habens, orabo atque obtestabor ipsius curiae
 Principem, & Principem quidem, non solum potestate, sed ma-
 gis etiam omni illa quae isthic plurimum potest, polletque, acio-
 ingenti, excellentissimaque sapientia, vt in Felren. Archiepiscopo, doctis-
 simo, iustissimo, laboriosissimo, & nos omnes qui virtutibus fa-
 voramus, & ipsas virtutes, & Romanam imprimis curiam, propri-
 um ac praecipuum corpus tuum, quae illius honore ornari se arbi-
 tratur, hoc quae impense ipsa poscit atque desiderat, tibi habeas
 commendatum. Dominus Deus sanctitati tuae omnia semper
 prospera & felicia largiatur. Ex Feliciano Carpentor. die. VI.
 Idus Augusti, M.D.XLIII.

XII.

IAC. SADOLETVS CARDINALIS PAVLO
 III. Pontifici Maximo S. P. D.

Accipit sanctitatis tuae literas, per quas illa dignum me duxit,
 A quamquam nullius admodum pretii hominem, perinde ta-
 men ac si momenti alicuius futura sit praesentia isthic mea, ob haec
 Resp. tempora, ad urbem Romanam accersere. In quo quantu mi-
 hio.